

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра бібліотекознавства та інформології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2017 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО

Освітньо-кваліфікаційний рівень:
перший (бакалаврський)

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Інститут журналістики

2016-2017 рік

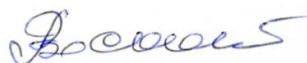
Робоча програма з «Бібліографознавства» для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». – 2017. – 43 с.

Розробник: Прокопенко Лілія Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Інститут журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бібліотекознавства та інформології

Протокол № 5 від 20 січня 2017 року

Завідувач кафедри
бібліотекознавства та інформології

О.В. Воскобойнікова-Гузєва

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту журналістики
з навчальної роботи

О.А. Росінська

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	8
<i>Змістовий модуль II</i>	10
<i>Змістовий модуль III</i>	12
<i>Змістовий модуль IV</i>	14
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліографознавство».....	16
V. Плани семінарських занять.....	17
VI. Завдання для самостійної роботи.....	21
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	25
VIII. Методи навчання.....	28
IX. Методичне забезпечення курсу.....	29
X. Завдання до модульних контрольних робіт.....	29
XI. Теоретичні питання до екзамену.....	33
XII. Рекомендована література	
<i>Законодавчі і нормативно-правові документи</i>	36
<i>Базова</i>	36
<i>Додаткова</i>	37
Інформаційні ресурси.....	41
Методичні рекомендації до підготовки семінарського заняття.....	42
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	42

Пояснювальна записка

Курс «Бібліографознавство» є невід'ємною складовою підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Курс є базовим для опанування інших бібліографознавчих дисциплін.

Мета дисципліни – дати майбутнім фахівцям знання щодо сутності бібліографії й її вихідних понять, структури, змісту, форм існування, видів; теоретико-методологічних, організаційних та історичних засад бібліографознавства; характеристик основних етапів історичного розвитку бібліографії за кордоном та в Україні; базових положень бібліографічної евристики.

Завдання дисципліни:

- вивчити теоретичні засади бібліографії;
- ознайомитися з вимогами до освіти, досвіду професійної діяльності бібліографа;
- вивчити особливості різних форм бібліографічної інформації;
- опанувати різні наукові підходи до класифікування бібліографії та бібліографічних посібників;
- ознайомитися із загальними теоретико-методологічними, організаційними засадами бібліографознавства як науки і навчальної дисципліни;
- розглянути історію розвитку бібліографії в світі та в Україні;
- вивчити теоретичні засади бібліографічної евристики, методи і стратегію бібліографічного пошуку.

Дисципліна спрямована на формування таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

– *аналітична:*

Володіти базовими загальними знаннями з бібліографознавства, а саме: науковими дослідженнями сьогодення та знаннями світового досвіду щодо теоретико-методологічних, організаційних, технологічних та історичних засад цієї фахової дисципліни з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності.

Здатність до аналізу законодавчих та нормативно-правових актів щодо діяльності і розвитку сучасних бібліотечно-інформаційних установ; процесів розвитку фахової комунікації як складової системи соціальних комунікацій.

Здатність використовувати відповідну термінологію з бібліографознавства в усній та письмовій формах.

– *технологічна:*

Виконання спеціальних функцій, пов'язаних з наданням бібліографічних послуг користувачам.

– *інформаційна:*

Здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) для виконання

конкретних практичних завдань.

Здатність застосовувати уміння й навички щодо формування інформаційних ресурсів бібліотек з використанням новітніх технологій.

Можливість користуватись різними джерелами інформації, методами, способами та засобами її обробки й використання.

Опанування дисципліни дозволяє отримати такі **програмні результати** освітньої програми підготовки бакалаврів:

– *загальні*:

Здатність продемонструвати уміння аналізувати певний обсяг інформації з подальшою можливістю синтезувати нові впровадження на основі логічних аргументів та перевірених фактів.

Здатність до постійного самовдосконалення шляхом самостійного навчання і отримання додаткової інформації з різних джерел.

– *фахові (професійні)*:

Здатність продемонструвати сучасне уявлення про масову комунікацію в інформаційному суспільстві; знання щодо правових норм, законодавчих установок в бібліотечно-інформаційній галузі.

Характеризувати видову класифікацію бібліографії як галузі діяльності за різними ознаками; окреслювати перспективи функціонування бібліографічних явищ у контексті історичних тенденцій їх розвитку.

Здійснювати всі види пошуку вторинної інформації в інформаційних системах та мережах.

Курс інтегрується з такими дисциплінами, як «Аналітико-синтетичне опрацювання та каталогізація документів», «Бібліографічна діяльність», «Сучасні інформаційні системи і технології і бібліотечно-інформаційній і бібліографічній діяльності», «Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів» й ін.

Навчальна дисципліна структурована стандартно: спочатку розглядаються особливостей бібліографознавства як науки; далі подається історичний екскурс щодо генезису, еволюції бібліографії, характеризується її сучасний стан та перспективи розвитку за кордоном та в Україні; завершується курс вивченням основ бібліографічної евристики.

Теоретичні питання дисципліни розглядаються на лекціях, поглибленню теоретичних знань із дисципліни сприяють семінарські заняття. До кожного модуля розроблені тестові завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичних питань та конкретним фактичним матеріалом.

Дисципліна загальним обсягом 150 годин, у тому числі: 28 год. – лекційних, 28 год. – семінарських занять, 8 год. – модульні контрольні роботи, 56 год. – самостійна робота, 30 год. – екзамен. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на один семестр та завершується *екзаменом*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліографознавства

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5</p> <p>Змістових модулів – 4</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 150</p> <p>Тижневих годин – 4</p>	<p>Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»</p> <p>Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)</p>	<p>Рік підготовки: 1-й</p> <p>Семестр: 2-й</p> <p>Аудиторні заняття: <i>56 годин,</i> з них: лекції (теоретична підготовка): <i>28 годин</i> семінарські заняття: <i>28 годин</i></p> <p>Модульні контрольні роботи: <i>8 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>56 годин</i></p> <p>Вид контролю: <i>екзамен: 30 годин</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.							
ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО							
1.1	Основи теорії бібліографії	6	2	2		4	
1.2	Бібліографічна інформація як посередник у системі документальних комунікацій	2	2		2		
1.3	Класифікація бібліографії і бібліографічних посібників	8	2	2		6	
1.4	Характеристика основних видів бібліографії і бібліографічних посібників	2	2		2		
1.5	Національна бібліографія	2	2		2		
1.6	Бібліографознавство як наука	8	4	2	2	4	
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 1	30	14	6	8	14	2
Змістовий модуль II.							
ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ							
2.1	Розвиток зарубіжної бібліографії від її виникнення до кінця XVIII ст.	4	2	2		2	
2.2	Становлення і розвиток національної бібліографії	6	2	2		4	
2.3	Зарубіжна бібліографія від її виникнення до кінця XVIII ст.	2	2		2		
2.4	Зарубіжна бібліографія кінця XVIII ст. - початку XXI ст.	8	4	2	2	4	
2.5	Міжнародне співробітництво у сфері бібліографії	6	2	2		4	
2.6	Сучасні міжнародні бібліографічні проекти	2	2		2		
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 2	30	14	8	6	14	2

Змістовий модуль III. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ							
3.1	Історія української бібліографії у XI - XVIII ст.	4	2	2		2	
3.2	Українська бібліографія XIX – початку XX ст.	6	2	2		4	
3.3	Основні етапи розвитку української бібліографії (від зародження до початку XX ст.)	2	2		2		
3.4	Українська бібліографія за часів СРСР	8	4	2	2	4	
3.5	Розвиток бібліографії в Україні на сучасному етапі	6	2	2		4	
3.6	Основні напрями розвитку бібліографії в Україні на початку XXI ст.	2	2		2		
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 3	30	14	8	6	14	2
Змістовий модуль IV. БІБЛІОГРАФІЧНА ЕВРИСТИКА							
4.1	Бібліографічна евристика як теорія і методика бібліографічного пошуку	8	4	2	2	4	
4.2	Бібліографічний пошук як вид інформаційного пошуку	6	2	2		4	
4.3	Методи бібліографічного пошуку	2	2		2		
4.4	Стратегія і технологія бібліографічного пошуку	8	2	2		6	
4.5	Джерела бібліографічного пошуку	2	2		2		
4.6	Технологія бібліографічного пошуку	2	2		2		
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 4	30	14	6	8	14	2
	Екзамен	30					30
	Разом за навчальним планом	150	56	28	28	56	8/30

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО

Лекція 1.1. Основи теорії бібліографії (2 год.)

Об'єкт, предмет, мета, завдання, міждисциплінарні зв'язки курсу. Структура і зміст курсу, організація освітнього процесу. Професійна освіта бібліографів та бібліотекарів, її системність та фундаментальний характер. Непрофесійна бібліографічна освіта як складова інформаційної культури. Сучасні вимоги до професії бібліографа.

Еволюція уявлень про бібліографію. Походження, історія, сучасне трактування терміна «бібліографія». Роль системно-діяльнісного підходу у теоретичному осмисленні бібліографії. Базові бібліографічні поняття і категорії. Стандартизація термінології.

Бібліографічна інформація як вихідне поняття загальної теорії бібліографії. Сутність бібліографічної інформації, її роль у системі документальних комунікацій. Бар'єри у комунікаціях. Система «документ – споживач» як джерело виникнення бібліографічної інформації. Сутнісно-функціональна структура бібліографічної інформації. Документально-бібліографічні потреби як причина виникнення основних суспільних функцій бібліографічної інформації. Основні суспільні функції бібліографічної інформації та її внутрішня структура.

Властивості бібліографічної інформації. Підсумкове визначення бібліографічної інформації. Визначення бібліографії як галузі діяльності. Принципова схема функціонування бібліографії.

Усні і письмові, стандартні і нестандартні форми бібліографічної інформації. Форми існування бібліографічної інформації з точки зору зовнішньої структури.

Семінар 1. Бібліографічна інформація як посередник у системі документальних комунікацій (2 год.).

Лекція 1.2. Класифікація бібліографії і бібліографічних посібників (2 год.)

Дискусійність проблеми класифікації бібліографії. Класифікація бібліографії за ознакою її суспільного призначення: перший підхід. Класифікація бібліографії за ознакою її суспільного призначення: другий підхід.

Класифікування бібліографії за різними ознаками: за ознакою змісту документів, що обліковуються; за територіально-змістовою ознакою; за особливостями відображених документів; за часом видання документів, що обліковуються; за характером бібліографічної інформації (її місцем у процесі створення та функціонування видання); за функціональною ознакою; за сферою діяльності; за жанром; за соціальним рівнем; за просторовою ознакою; за матеріальною конструкцією. Поняття про комп'ютерну бібліографію, веббібліографію.

Організаційно-відомча структура бібліографії.

Бібліографічний посібник: поняття та сутність. Завдання класифікування бібліографічних посібників. Жанри бібліографічних посібників. Види бібліографічних посібників за структурою; за суспільним призначенням; за особливостями об'єкта обліку (документів, що відображені); за змістом; за хронологією; за особливостями методів бібліографування. Класифікація комп'ютерних бібліографічних ресурсів.

Семінар 2. Характеристика основних видів бібліографії і бібліографічних посібників (2 год.).

Семінар 3. Національна бібліографія (2 год.).

Лекція 1.3. Бібліографознавство як наука (2 год.)

Об'єкт бібліографознавства. Співвідношення бібліографічної науки та практики. Дискусійність питання про предмет бібліографознавства. Аспектний та об'єктний напрями диференціації бібліографознавства. Структура бібліографознавства (О.П. Коршунов, Г.М. Швецова-Водка). Загальне та спеціальне бібліографознавство. Завдання бібліографознавства. Теорія, історія, методика, методологія та організація бібліографії як складові бібліографознавства.

Виникнення, формування і розвиток бібліографознавства. Характеристика провідних бібліографознавчих шкіл. Організація бібліографознавчих досліджень в Україні. Підготовка наукових кадрів. Фахова наукова періодика.

Наукова організація бібліографічної праці. Її відображення у нормативній, науковій та навчальній літературі.

Поняття «методологія бібліографознавства» і «методологія бібліографії». Поняття «бібліографічного методу». Складові бібліографічного методу. Методологія бібліографознавства. Діалектико-матеріалістичний метод. Загальнонаукові методи: емпіричні і теоретичні. Спеціальні методи.

Специфічні методи: книгознавчо-функціональний, аналітико-тематичний, структурно-типологічний, типографічний. Соціально-комунікаційно-інформаційний, документаційний (документологічний) підходи.

Конкретні методи бібліографознавчих досліджень: методи вивчення документів, методи вивчення діяльності бібліографів або споживачів інформації, методи обробки одержаних даних.

Бібліографознавчі дослідження та їх методика. Традиційні і сучасні принципи бібліографії.

Бібліографознавство в системі суміжних галузей знань.

Семінар 4. Бібліографознавство як наука (2 год.).

Змістовий модуль II. ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

Лекція 2.1. Розвиток зарубіжної бібліографії від її виникнення до кінця XVIII ст. (2 год.)

Проблеми періодизації історії зарубіжної бібліографії.

Зародження бібліографії. Олександрійський період. Бібліографія у Стародавньому Римі та у період Пізньої Античності. Біобібліографічні словники «церковних письменників».

Бібліографія Середньовіччя та періоду раннього гуманізму.

Виникнення книжкової торгівлі та нові завдання бібліографії. Зародження і перші етапи розвитку книготоргової бібліографії. Показники заборонених книг. Перші галузеві бібліографії.

Енциклопедична бібліографія періоду Відродження. «Загальна бібліографія» Конрада Геснера. Наукові журнали XVII-XVIII ст. і роль бібліографії в їх становленні і розвитку. Перші показники статей у журналах.

Традиційні типи бібліографічних праць Нового часу. Галузеві та спеціальні бібліографії другої половини XVII-XVIII ст. Виникнення бібліографії бібліографії. Бібліофільська бібліографія. Зародження теорії бібліографії.

Лекція 2.2. Виникнення і розвиток національної бібліографії (2 год.)

Причини зародження національної бібліографії. Перші національні бібліографії (Велика Британія, Франція, Іспанія, Італія, Німеччина, Польща).

Ретроспективні національні бібліографії другої половини XVII-XVIII ст. (скандинавські країни, Іспанія і Португалія, Нідерланди, Польща). Зародження і початкові етапи розвитку загальної поточної бібліографії.

Національна бібліографія Франції, Німеччини, Великої Британії та США, країн Піренейського півострова та Латинської Америки, країн Північної, Середньої, Південної, Східної та Південно-Східної Європи у XIX-XX ст.

Семінар 5. Зарубіжна бібліографія від її виникнення до кінця XVIII ст. (2 год.).

Лекція 2.3. Зарубіжна бібліографія кінця XVIII ст. - початку XXI ст. (2 год.)

Теорія бібліографії в роки Великої французької буржуазної революції. Бібліографія рідкісних і цінних книг. Бібліографія інкунабул. Загальна бібліографія періодичних видань та статей. Розвиток галузевої та багатогалузевої бібліографії XIX-XX ст. Бібліографія бібліографії.

Розвиток бібліографії в Російській імперії. Історія розвитку обліково-реєстраційної бібліографії. Розвиток критичної (пізніше оцінної, науково-допоміжної) бібліографії; використання критичної бібліографії церквою з цензурною метою: індекси заборонених книг, списки дійсних і помилкових книг. Історія розвитку рекомендаційної бібліографії.

Рекомендаційна бібліографія як засіб керівництва читанням у російській державі (XVI – XVII ст.). Реферативна діяльність Академії наук у XVIII ст.; Академія наук і книготоргова бібліографія; обліково-реєстраційна бібліографія на початку XIX ст. і російська журналістика; Бюро міжнародної бібліографії при Академії Наук (1901 р.); російські бібліографічні товариства; заснування «Книжной летописи»; створення Книжкової палати Росії. Бібліографія в СРСР.

Розвиток національної бібліографії у провідних країнах світу у XX-XXI ст. Загальна бібліографія періодичних видань та статей. Розвиток галузевої та багатогалузевої бібліографії у XX-XXI ст. Бібліографія бібліографії.

Зарубіжна бібліографія на сучасному етапі. Діяльність провідних бібліографічних центрів різних країн світу. Розвиток зарубіжної бібліографії в умовах інформаційного суспільства.

Семінар 6. Зарубіжна бібліографія кінця XVIII ст. - початку XXI ст. (2 год.).

Лекція 2.4. Міжнародне співробітництво у сфері бібліографії (2 год.)

Передумови виникнення, основні етапи розвитку міжнародного співробітництва у сфері бібліографії. Міжнародні фахові об'єднання і розвиток міжнародного бібліографічного співробітництва. Роль ЮНЕСКО у розвитку міжнародного бібліографічного співробітництва.

Міжнародна федерація документації та інформації (FID). Діяльність Міжнародного бібліографічного інституту. «Всесвітній бібліографічний репертуар». Значення діяльності Поля Отле для становлення та розвитку міжнародного бібліографічного співробітництва.

Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і закладів (IFLA) як провідний осередок міжнародного співробітництва у сфері бібліографії. «Універсальний бібліографічний облік і програма MARC» («UBCIM»; 1973–2002 рр.) як одна з Основних програм IFLA. Поточна діяльність федерації в рамках Основної програми «Альянс IFLA – CDNL для бібліографічних стандартів» («ICABS»; з 2003 р.), «UNIMARC» (з 2003 р.).

Основні бібліографічні проекти глобальних і європейських міжнародних професійних організацій. Міжнародні бібліографії.

Семінар 7. Сучасні міжнародні бібліографічні проекти (2 год.).

Змістовий модуль III. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

Лекція 3.1. Історія української бібліографії у XI - XVIII ст. (2 год.)

Проблема періодизації історії української бібліографії (І.Я. Франко, М.І. Ясинський, І.І. Корнейчик).

Гене́за української бібліографії. Перші бібліографічні пам'ятки Київської Русі та періоду феодальної роздробленості (XII–XIII ст.). Списки «істинних» і «ложних» книг. Інвентарні описи церковних, монастирських і князівських бібліотек. Списки пожертвованих книг.

Українська бібліографія у XIV – першій половині XVII ст. Вплив книгодрукування на розвиток бібліографії. Допоміжні довідково-бібліографічні матеріали першодруків. Інвентарні описи монастирських бібліотек. Бібліографічні списки рекомендаційного характеру. Розвиток персональної бібліографії. Описи бібліотек Львівського братства. Каталоги приватних бібліотек та книжкових крамниць.

Українська бібліографія другої половини XVII–XVIII ст. Поширення світської літератури і розвиток бібліографії. Каталоги видань друкарень. Зародження української музичної бібліографії. Видавнича бібліографія і цензурний контроль. Розвиток книготорговельної бібліографії в останній третині XVIII ст. Значення бібліотечних каталогів вищих навчальних закладів України – Харківської колегії та Київської академії – для розвитку бібліографії. Описи і каталоги приватних бібліотек представників української інтелектуальної еліти та козацької старшини.

Лекція 3.2. Українська бібліографія XIX – початку XX ст. (2 год.)

Бібліографія книг громадянського друку. Перші спроби поточної бібліографії місцевих видань та біобібліографія місцевих діячів (Харків).

Бібліографія рукописних книг та стародруків.

Зародження національної бібліографії в Україні у 1830-40-х рр. Огляди нової української літератури. Загальна поточна бібліографія української та українознавчої літератури у 1850 – на початку XX ст.: органи державної бібліографічної реєстрації в Росії та Австро-Угорщині, поточна реєстрація на сторінках періодичних видань. Досягнення загальної ретроспективної бібліографії української літератури: «Бібліографічний покажчик нової української літератури» М.Ф. Комарова, «Галицко-русская библиография XIX столетия» І.О. Левицького та ін.

Зародження і розвиток краєзнавчої, галузевої та біобібліографії. Бібліографія місцевої преси. Рекомендаційна бібліографія. Внесок українських громадських і культурних діячів у розвиток рекомендаційної бібліографії.

Значення бібліотечних, книготорговельних і видавничих каталогів для розвитку бібліографії.

Розвиток бібліографії на західноукраїнських землях.

Перші спроби викладання бібліографії (П.О. Яковський, Кременецький ліцей на Волині) і організаційного оформлення бібліографічної справи (перші бібліографічні організації в Україні: Бібліографічна комісія Наукового товариства імені Т.Г. Шевченка, Бібліографічне бюро при бібліотеці Наукового товариства імені Т.Г. Шевченка, Одеське бібліографічне товариство при Новоросійському університеті та ін.).

Українська бібліографія доби визвольних змагань (1917–1922 рр.).

Семінар 8. Основні етапи розвитку української бібліографії (від зародження до початку XX ст.) (2 год.)

Лекція 3.3. Українська бібліографія за часів СРСР (2 год.)

Державна бібліографія: обов'язковий примірник документів, система органів державної бібліографії, централізована каталогізація. Діяльність Книжкової палати УРСР.

Організація науково-допоміжної бібліографії (універсальної і галузевої). Провідні центри науково-допоміжної бібліографії.

Рекомендаційна бібліографія: основні завдання, створення системи видань. Рекомендаційна бібліографія на сторінках періодичних видань. Підготовка рекомендаційних бібліографічних посібників бібліотеками УРСР.

Організація краєзнавчої бібліографії в УРСР. Науково-допоміжна і рекомендаційна краєзнавча бібліографія. Персональні краєзнавчі бібліографічні посібники і біобібліографічні краєзнавчі словники. Покажчики місцевої періодики та праць наукових установ.

Розвиток видавничо-книготорговельної і бібліографії бібліографії в УРСР.

Семінар 9. Українська бібліографія за часів СРСР (2 год.)

Лекція 3.4. Розвиток бібліографії в Україні на сучасному етапі (2 год.)

Книжкова палата імені Івана Федорова як центр національної бібліографії в Україні. Система видань поточної національної бібліографії. Облік особливих видів документів.

Організація загальної ретроспективної бібліографії. Стан створення українського бібліографічного репертуару. Система посібників загальної ретроспективної бібліографії.

Науково-допоміжна бібліографії в системі науково-технічної інформації. Центри науково-інформаційної діяльності та їх бібліографічна продукція. Система науково-допоміжних бібліографічних посібників.

Суспільне призначення та основні завдання рекомендаційної бібліографії на сучасному етапі. Основні центри створення рекомендаційних бібліографічних посібників. Структура системи рекомендаційних бібліографічних посібників за цільовим і читачким призначенням. Жанрово-типологічна та змістова структура системи рекомендаційних бібліографічних посібників.

Проблеми видавничо-книготорговельної бібліографії на сучасному етапі. Система посібників видавничо-книготорговельної бібліографії.

Бібліографія бібліографії: організація видання та основні джерела.

Діяльність провідних бібліографічних центрів в Україні. Видатні українські бібліографи.

Семінар 10. Основні напрями розвитку бібліографії в Україні на початку XXI ст. (2 год.)

Змістовий модуль IV БІБЛІОГРАФІЧНА ЕВРИСТИКА

Лекція 4.1. Бібліографічна евристика як теорія і методика бібліографічного пошуку (2 год.)

Основні значення терміна «евристика». Феномен творчого мислення з погляду філософії та психології. Логіка й евристика.

Поняття та сутність бібліографічної евристики. Об'єкт, предмет, завдання бібліографічної евристики.

Бібліографічний пошук як базове поняття бібліографічної евристики. Еволюція теоретичних і методологічних поглядів на сутність бібліографічного пошуку (М.Ю. Ульяновський, О.Г. Фомін, Є.І. Шамурін, П.Н. Берков, Т.М. Колтипіна, А.В. Соколов, О.І. Михайлов, А.І. Чорний, Р.С. Гіляревський, І.Г. Моргенштерн, О.А. Гречихін, Н.А. Сляднева, М.Ю. Нещерет) у бібліографознавстві. Основні етапи розвитку бібліографічної евристики. Концепція бібліографічної евристики (П.Н. Берков).

Сучасне значення бібліографічної евристики для пошуку і використання соціальної інформації.

Семінар 11. Бібліографічна евристика як теорія і методика бібліографічного пошуку (2 год.)

Лекція 4.2. Бібліографічний пошук

як вид інформаційного пошуку (2 год.)

Поняття про інформаційний пошук. Основні цілі і завдання інформаційного пошуку. Види інформаційного пошуку. Бібліографічний пошук як різновид документального та інформаційного пошуку. Місце бібліографічного пошуку в дихотомічній класифікації пошуку.

Поняття «інформаційна потреба», «інформаційний інтерес», «інформаційний запит». Співвідношення між ними. Поняття про інформаційно-пошукові системи та пошукові ознаки.

Пошуковий образ документа (ПОД) і пошуковий образ запиту (ПОЗ) як набір пошукових ознак, які характеризують документ і запит, і є потрібними для пошуку та ідентифікації документа відповідно до запиту.

Поняття про інформаційно-пошукові мови. Види інформаційно-пошукових мов. Пошуковий припис. Поняття релевантності і пертинентності. Поняття повноти і точності пошуку як показники ступеня виконання вимоги релевантності пошуку.

Загальна характеристика системи методів бібліографічної евристики. Аналіз використання суцільного, вибіркового, інтуїтивного, типологічного («рецептурного»), індуктивного, дедуктивного, методу бібліографічних посилань, методу сходження від абстрактного до конкретного.

Специфіка професійного і непрофесійного бібліографічного пошуку.

Семінар 12. Методи бібліографічного пошуку (2 год.).

Лекція 4.3. Стратегія і технологія бібліографічного пошуку (2 год.)

Алгоритм аналізу пошукових можливостей бібліографічних джерел. Загальна характеристика основних етапів універсальної евристичної програми бібліографічного пошуку (діагностика, прогностика, прийняття рішення, реалізація пошуку).

Загальні методичні вимоги до процесу бібліографічного пошуку (формулювання завдань, розробка програми, реалізація пошуку, оформлення результатів; основні посібники і джерела для інформаційного пошуку).

Автоматизований бібліографічний пошук у базах даних і у глобальній мережі Інтернет. Загальна характеристика інформаційно-пошукових систем Інтернету.

Компетентності та особисті якості бібліографа як важливі чинники ефективного і якісного бібліографічного пошуку.

Семінар 13. Джерела бібліографічного пошуку (2 год.).

Семінар 14. Технологія бібліографічного пошуку (2 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліографознавство»

Разом: 150 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год., самостійна робота – 56 год., мк – 8 год., семестровий контроль – 30 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV			
Назва модуля	ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО				ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ				ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ				БІБЛІОГРАФІЧНА ЕВРИСТИКА			
Кількість балів за модуль	92 б.				82 б.				87 б.				97 б.			
Лекції	відвідування – 3 б.				відвідування – 4 б.				відвідування – 4 б.				відвідування – 3 б.			
Теми лекцій	Основи теорії бібліографії – 1 б. Класифікація бібліографії і бібліографічних посібників – 1 б. Бібліографознавство як наука – 1 б.				Розвиток зарубіжної бібліографії від її виникнення до кінця XVIII ст. – 1 б. Становлення і розвиток національної бібліографії – 1 б. Зарубіжна бібліографія кінця XVIII ст. - початку XXI ст. – 1 б. Міжнародне співробітництво у сфері бібліографії – 1 б.				Історія української бібліографії у XI - XVIII ст. – 1 б. Українська бібліографія XIX – початку XX ст. – 1 б. Українська бібліографія за часів СРСР – 1 б. Розвиток бібліографії в Україні на сучасному етапі – 1 б.				Бібліографічна евристика як теорія і методика бібліографічного пошуку – 1 б. Бібліографічний пошук як вид інформаційного пошуку – 1 б. Стратегія і технологія бібліографічного пошуку – 1 б.			
Теми семінарських занять	Бібліографічна інформація як посередник у системі документальних комунікацій – 1+10 б. Характеристика основних видів бібліографії і бібліографічних посібників – 1+10 б. Національна бібліографія – 1+10 б. Бібліографознавство як наука – 1+10 б.				Зарубіжна бібліографія від її виникнення до кінця XVIII ст. – 1+10 б. Зарубіжна бібліографія кінця XVIII ст. - початку XXI ст. – 1+10 б. Сучасні міжнародні бібліографічні проекти – 1+10 б.				Основні етапи розвитку української бібліографії (від зародження до початку XX ст.) – 1+10 б. Українська бібліографія за часів СРСР – 1+10 б. Основні напрями розвитку бібліографії в Україні на початку XXI ст. – 1+10 б.				Бібліографічна евристика як теорія і методика бібліографічного пошуку – 1+10 б. Методи бібліографічного пошуку – 1+10 б. Джерела бібліографічного пошуку – 1+10 б. Технологія бібліографічного пошуку – 1+10 б.			

Самостійна робота	5X4=20 балів	5X4=20 балів	5X5=25 балів	5X5=25 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.	Модульна контрольна робота 2 – 25 б.	Модульна контрольна робота 3 – 25 б.	Модульна контрольна робота 4 – 25 б.
Підсумковий контроль	екзамен (40 балів)			

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО

Семінар 1

Бібліографічна інформація

як посередник у системі документальних комунікацій (2 год.)

1. Бібліографічна інформація як вихідне поняття загальної теорії бібліографії.
2. Система «документ — споживач» як джерело виникнення бібліографічної інформації.
3. Основні суспільні функції бібліографічної інформації, її внутрішня структура та властивості.
4. Форми існування бібліографічної інформації.

Базова література: 1, 6, 7, 13

Додаткова література: 14, 22, 23, 31, 59, 60, 64, 69, 87, 88

Семінар 2

Характеристика основних видів бібліографії і бібліографічних посібників (2 год.)

1. Дискусійність питання про класифікацію бібліографії.
2. Класифікація бібліографії за ознакою її суспільного призначення.
3. Види бібліографії за різними ознаками.
4. Види бібліографічних посібників за різними ознаками.
5. Поняття про комп'ютерну бібліографію, вебліографію, підходи до її класифікації.

Базова література: 1, 6, 7, 13

Додаткова література: 22, 23, 31, 34, 36, 38, 41, 42, 44, 53, 57, 58, 69, 80,

87

Семінар 3

Національна бібліографія (2 год.)

1. Видова характеристика національної бібліографії.
2. Принципи національної бібліографії.
3. Система видань національної бібліографії України.

Базова література: 1, 6-8, 12, 13

Додаткова література: 22, 31, 36, 38, 47, 51, 52, 62, 69, 73, 74

Семінар 4

Бібліографознавство як наука (2 год.)

1. Об'єкт і предмет бібліографознавства.
2. Структура бібліографознавства.

3. Бібліографознавчі дослідження та їх методика.
4. Бібліографознавство в системі суміжних галузей знань.
5. Організація бібліографознавчих досліджень в Україні.

Базова література: 6, 7, 13

Додаткова література: 22, 25, 31, 33, 43, 60, 65-72, 78, 79, 81-83, 87

Змістовий модуль II ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

Семінар 5

Зарубіжна бібліографія від її виникнення до кінця XVIII ст. (2 год.)

1. Бібліографія у Стародавньому світі та у Середньовіччі.
2. Виникнення книжкової торгівлі та нові завдання бібліографії.
3. Енциклопедична бібліографія періоду Відродження.
4. Традиційні типи бібліографічних праць Нового часу.
5. Національна бібліографія: виникнення, характеристика періоду становлення у різних країнах світу.
6. Зародження теорії бібліографії.

Базова література: 3, 9

Додаткова література: 19, 20, 45, 46

Семінар 6

Зарубіжна бібліографія кінця XVIII ст. - початку XXI ст. (2 год.)

1. Світові тенденції розвитку національної бібліографії.
2. Загальна бібліографія періодичних видань та статей.
3. Розвиток галузевої та багатогалузевої бібліографії.
4. Рекомендаційна бібліографія у сучасному суспільстві: міф чи реальність?
5. Розвиток зарубіжної бібліографії в умовах інформаційного суспільства.

Базова література: 3, 8, 9

Додаткова література: 14, 16, 19, 20, 23, 32, 45, 46, 55, 56, 73-75

Семінар 7

Сучасні міжнародні бібліографічні проекти (2 год.)

1. Роль ЮНЕСКО у розвитку міжнародного бібліографічного співробітництва.
2. Основні напрями діяльності IFLA у сфері міжнародного бібліографічного співробітництва на сучасному етапі.
3. Галузеві і багатогалузеві міжнародні бібліографічні проекти.

Базова література: 3, 8, 9

Додаткова література: 16, 19, 20, 27, 29, 32, 45, 46, 54, 69, 74, 75, 84

Змістовий модуль III ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

Семінар 8

Основні етапи розвитку української бібліографії (від зародження до початку XX ст.) (2 год.)

1. Проблема періодизації історії української бібліографії.
2. Українська бібліографія у XI – XVIII ст.
4. Розвиток української бібліографії у першій половині XIX ст.
5. Українська бібліографія у 1840-60-х рр.
5. Здобутки української бібліографії 1870-80-х рр.
6. Українська бібліографія кінця XIX – початку XX ст.

Базова література: 5, 12

Додаткова література: 18, 21, 30, 35, 40, 42, 51, 77, 79, 87

Семінар 9

Українська бібліографія за часів СРСР (2 год.)

1. Розвиток державної бібліографії в УРСР.
2. Науково-допоміжна і рекомендаційна бібліографія.
3. Краєзнавча бібліографія в УРСР.
4. Видавничо-книготорговельна і бібліографія бібліографії в УРСР.

Базова література: 10, 11

Додаткова література: 18, 22, 30, 35, 42, 47, 51, 62, 77, 79, 87

Семінар 10

Основні напрями

розвитку бібліографії в Україні на початку XXI ст. (2 год.)

1. Провідні бібліографічні центри сучасної України і їх продукція.
2. Діяльність Книжкової палати імені Івана Федорова як бібліографічного агентства України.
3. Розвиток різних видів бібліографії в Україні на сучасному етапі.
4. Видатні українські бібліографи.

Базова література: 1, 2, 12, 13

Додаткова література: 18, 22, 23, 30, 41, 42, 51, 62, 77, 79, 86, 87

Змістовий модуль IV БІБЛІОГРАФІЧНА ЕВРИСТИКА

Семінар 11

Бібліографічна евристика

як теорія і методика бібліографічного пошуку (2 год.)

1. Бібліографічна евристика: поняття та сутність, об'єкт, предмет, завдання.

2. Еволюція теоретичних і методологічних поглядів на сутність бібліографічного пошуку.

3. Основні етапи розвитку бібліографічної евристики.

Базова література: 4, 6, 7, 11

Додаткова література: 15, 22, 26, 28, 48, 50, 63, 69, 76, 85, 89

Семінар 12

Методи бібліографічного пошуку (2 год.).

1. Поняття про бібліографічний пошук.
2. Система методів бібліографічної евристики.
3. Характеристика методів бібліографічного пошуку.

Базова література: 4, 6, 7, 11

Додаткова література: 15, 17, 24, 28, 37, 48-50, 63, 69, 85, 88, 89

Семінар 13

Джерела бібліографічного пошуку (2 год.).

1. Алгоритм аналізу пошукових можливостей бібліографічних джерел.
2. Бібліографічні посібники як джерела бібліографічного пошуку.
3. Бібліотечні каталоги і бібліографічний пошук.
4. Можливості використання довідкових джерел у бібліографічному пошуку.
5. Електронні джерела бібліографічного пошуку.

Базова література: 4, 6, 7, 11-13

Додаткова література: 15-17, 24, 28, 32, 34, 37, 42, 44, 48-50, 57-59, 63, 69, 85, 89

Семінар 14

Технологія бібліографічного пошуку (2 год.).

1. Бібліографічний пошук як процес.
2. Характеристика основних етапів бібліографічного пошуку.
3. Вимоги до бібліографічного пошуку.

Базова література: 4, 6, 7, 11

Додаткова література: 14, 17, 24, 28, 33, 37, 39, 48-50, 61, 63, 69, 72, 76, 85, 86, 88, 89

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОГРАФІЗНАВСТВО (14 год.)

1.1. Розкрити зміст основних етапів історичного розвитку значень терміну «бібліографія» – 2 год.

1.2. Скласти перелік стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи, в яких зроблені спроби стандартизації бібліографічної термінології – 2 год.

1.3. Подати жанрову, видову, типологічну характеристику різних бібліографічних посібників (20 назв, виданих в Україні у 1991-2016 рр.). Результати представити в таблиці – 6 год.

№ з/п	Бібліографічний опис посібника	Характеристика посібника (за різними ознаками)
-------	--------------------------------	--

1.4. На основі аналізу документного потоку дисертаційних досліджень за останні 10 років зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщених на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) проаналізувати тематику сучасних бібліографічних досліджень в Україні, охарактеризувати найрозповсюдженіші методи бібліографічних досліджень – 4 год.

Змістовий модуль II ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ (14 год.)

2.1. Скласти зведену хронологічну таблицю історії розвитку зарубіжної бібліографії – 4 год.

2.2. Підготувати презентацію з історії розвитку національної бібліографії окремої країни світу (вибір студента узгоджується з викладачем) – 4 год.

2.3. Підготувати презентацію з історії розвитку бібліографії окремої країни світу. Скласти перелік бібліографічних покажчиків, які становлять ядро бібліографічної спадщини обраної країни. Перелік згрупувати у хронологічному порядку. Подати типо-видову характеристику обраних праць. (вибір студента узгоджується з викладачем) – 4 год.

2.4. Скласти перелік популярних бібліографічних баз даних різних країн світу (до 10 назв). Результати представити в таблиці – 2 год.

Країна	Установа-видавець	Назва бібліографічної бази даних, її коротка характеристика
--------	-------------------	---

Змістовий модуль III ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ (14 год.)

3.1. Скласти зведену хронологічну таблицю історії розвитку української бібліографії – 4 год.

3.2. Підготувати презентацію з історії розвитку окремого виду бібліографії в Україні (вибір студента узгоджується з викладачем) – 2 год.

3.3. Підготувати презентацію про видатного українського бібліографа/бібліографознавця (вибір студента узгоджується з викладачем) – 2 год.

3.4. Охарактеризувати визначні пам'ятки бібліографічної спадщини України XIX ст. (за видами бібліографії, не менше 3 прикладів для кожного виду). Результати оформити в таблиці – 2 год.

№ з/п	Бібліографічний опис посібника	Загальна характеристика посібника
<i>Вид бібліографії</i>		

3.5. Охарактеризувати визначні твори української бібліографії XX-XXI ст. (за видами бібліографії, не менше 5 прикладів для кожного виду). Результати оформити в таблиці – 4 год.

№ з/п	Установа-видавець	Бібліографічний опис посібника, його коротка характеристика
<i>Вид бібліографії</i>		

Змістовий модуль IV БІБЛІОГРАФІЧНА ЕВРИСТИКА (14 год.)

4.1. На основі опрацювання наукових і довідкових джерел розглянути різноманітні підходи до визначення понять «інформаційний пошук», «бібліографічний пошук», «інформаційна потреба», «інформаційний інтерес», «інформаційний запит», «пертинентність», «релевантність». Результати оформити у таблиці – 2 год.

Поняття	Визначення	Автор (джерело)
---------	------------	-----------------

4.2. Схематично зобразити алгоритм аналізу пошукових можливостей бібліографічних джерел для здійснення бібліографічного пошуку – 2 год.

4.3. Проаналізувати традиційні і електронні джерела для пошуку книг, періодичних видань, статей, рецензій, карт, образотворчих видань тощо (кожен студент отримує індивідуальне завдання) – 2 год.

4.4. Охарактеризувати найвідоміші енциклопедії (універсальні і галузеві), словники, довідники різних країн світу (як у традиційному, так і в електронному форматах, не менше 15 прикладів). Результати оформити в таблиці – 4 год.

№ з/п	Бібліографічний опис джерела	Загальна характеристика джерела
<i>Країна</i>		

4.5. Охарактеризувати найвідоміші енциклопедії (універсальні і галузеві), словники, довідники України (не менше 15 прикладів як у традиційному, так і в електронному форматах). Результати оформити в таблиці – 4 год.

№ з/п	Бібліографічний опис джерела	Загальна характеристика джерела
-------	------------------------------	---------------------------------

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І. ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОГРАФЗНАВСТВО			
1.1. Розкрити зміст основних етапів історичного розвитку значень терміну «бібліографія» – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль, екзамен	5	I-IV
1.2. Скласти перелік стандартів з інформації, бібл. та видавничої справи, в яких зроблені спроби стандартизації бібліографічної термінології – 2 год.		5	
1.3. Подати жанрову, видову, типологічну характеристику різних бібліографічних посібників (20 назв, виданих в Україні у 1991-2016 рр.). Результати представити в таблиці – 6 год.		5	
1.4. На основі аналізу документного потоку дисертаційних досліджень за останні 10 років зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщених на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) проаналізувати тематику сучасних бібліографічних досліджень в Україні, охарактеризувати найрозповсюдженіші методи бібліографічних досліджень – 4 год.		5	
Змістовий модуль II. ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ			

2.1. Скласти зведену хронологічну таблицю історії розвитку зарубіжної бібліографії – 4 год.	Семінарські заняття, модульний контроль, екзамен	5	V-VIII
2.2. Підготувати презентацію з історії розвитку національної бібліографії окремої країни світу (вибір студента узгоджується з викладачем) – 4 год.		5	
2.3. Підготувати презентацію з історії розвитку бібліографії окремої країни світу. Скласти перелік бібліографічних показників, які становлять ядро бібліографічної спадщини обраної країни. Перелік згрупувати у хронологічному порядку. Подати типову характеристику обраних праць. (вибір студента узгоджується з викладачем) – 4 год.		5	
2.4. Скласти перелік популярних бібліографічних баз даних різних країн світу (до 10 назв). Результати представити в таблиці – 2 год.		5	
Змістовий модуль III. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ			
3.1. Скласти зведену хронологічну таблицю історії розвитку української бібліографії – 4 год.	Семінарські заняття, модульний контроль, екзамен	5	IX-XII
3.2. Підготувати презентацію з історії розвитку окремого виду бібліографії в Україні (вибір студента узгоджується з викладачем) – 2 год.		5	
3.3. Підготувати презентацію про видатного українського бібліографа/бібліографознавця (вибір студента узгоджується з викладачем) – 2 год.		5	
3.4. Охарактеризувати визначні пам'ятки бібліографічної спадщини України XIX ст. (за видами бібліографії, не менше 3 прикладів для кожного виду). Результати оформити в таблиці – 2 год.		5	
3.5. Охарактеризувати визначні твори української бібліографії XX-XXI ст. (за видами бібліографії, не менше 5 прикладів для кожного виду). Результати оформити в таблиці – 4 год.		5	
Змістовий модуль IV. БІБЛІОГРАФІЧНА ЕВРИСТИКА			
4.1. На основі опрацювання різних джерел розглянути підходи до визначення понять «інформаційний пошук», «бібліографічний пошук», «інформаційна потреба», «інформаційний інтерес», «інформаційний запит», «пертинентність», «релевантність». Результати оформити у таблиці – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль, екзамен	5	XIII-XVI
4.2. Схематично зобразити алгоритм аналізу пошукових можливостей бібліографічних джерел для здійснення бібліографічного пошуку – 2 год.		5	
4.3. Проаналізувати традиційні і електронні джерела для пошуку книг, періодичних видань, статей, рецензій, карт, образотворчих видань тощо (кожен студент отримує індивідуальне завдання) – 2 год.		5	
4.4. Охарактеризувати найвідоміші енциклопедії (універсальні і галузеві), словники, довідники різних країн світу (як у традиційному, так і в електронному форматах, не менше 15 прикладів). Результати оформити в таблиці – 4 год.		5	
4.5. Охарактеризувати найвідоміші енциклопедії,		5	

словники, довідники України (не менше 15 прикладів як у традиційному, так і в електронному форматах). Результати оформити в таблиці – 4 год.			
<i>Разом: 56 год.</i>	<i>Разом: 90 балів</i>		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Бібліографознавство» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	14	14
2	Відвідування семінарських занять	1	14	14
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	18	90
4	Робота на семінарському занятті	10	12	120
5	Модульна контрольна робота	25	4	100
Максимальна кількість балів 338				

Розрахунок: $338:60=5,6$

Студент набрав: 308 балів

Оцінка: $308:5,6= 55$ (бал за семестр), додається екзамен (max 40 балів)

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи

студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни у межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на семінарських заняттях здійснюється за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;
- 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;
- 4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями (альтернативні; на відновлення відповідності частин; на порівняння та протиставлення; на визначення причинної залежності; на відтворення правильної послідовності; з множинними відповідями «правильно – неправильно»).

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі екзамену, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів:

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні вправи та задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (75–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (69–74) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–68) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

FX (35–59) = 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34) = 2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Бібліографознавство» є лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості на *проблемних лекціях*, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування

лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу проблемних питань; сприяють розвитку критичного мислення студентів, виробленню вміння аргументувати власну думку; вчать оцінювати пропозиції співрозмовників, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Лекції та семінарські заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників, навчальних посібників, стандартів;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт, екзаменаційні білети);
- ✓ тести;
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів.

Х. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль І

ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОГРАФІЗНАВСТВО

1. Базові бібліографічні поняття і категорії.
2. Еволюція уявлень про бібліографію.
3. Сутність бібліографічної інформації, її роль у системі документальних комунікацій.

4. Основні суспільні функції бібліографічної інформації та її внутрішня структура.

5. Документально-бібліографічні потреби як причина виникнення основних суспільних функцій бібліографічної інформації.

6. Властивості бібліографічної інформації.

7. Форми бібліографічної інформації.

8. Жанри бібліографічних посібників.

9. Види бібліографічних посібників.

10. Класифікація бібліографії за ознакою її суспільного призначення.

11. Види бібліографії за ознакою змісту документів, що обліковуються.

12. Види бібліографії за територіально-змістовою ознакою.

13. Види бібліографії за особливостями відображених документів.

14. Види бібліографії за часом видання документів, що обліковуються.

15. Види бібліографії за характером бібліографічної інформації.

16. Види бібліографії за функціональною ознакою.

17. Види бібліографії за сферою діяльності.

18. Види бібліографії за соціальним рівнем.

19. Види бібліографії за просторовою ознакою та матеріальною конструкцією.

20. Поняття про комп'ютерну бібліографію, веббіографію.

21. Видова характеристика національної бібліографії.

22. Принципи національної бібліографії.

23. Система видань національної бібліографії України.

24. Об'єкт і предмет бібліографознавства.

25. Структура бібліографознавства.

26. Організація бібліографознавчих досліджень в Україні.

27. Фахова бібліографознавча наукова періодика.

28. Принципи бібліографії.

29. Загальнонаукові, спеціальні, специфічні, конкретні методи бібліографознавчих досліджень.

30. Бібліографознавство в системі суміжних галузей знань.

Змістовий модуль II

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

1. Проблеми періодизації історії зарубіжної бібліографії.

2. Зародження бібліографії.

3. Бібліографія у Стародавньому світі.

4. Бібліографія Середньовіччя та періоду раннього гуманізму.

5. Зародження і перші етапи розвитку книготоргової бібліографії.

6. Показники заборонених книг.

7. Енциклопедична бібліографія періоду Відродження.

8. Перші національні бібліографії.

9. Наукові журнали XVII-XVIII ст. і роль бібліографії в їх становленні і розвитку.

10. Розвиток національної бібліографії у XVII-XVIII ст.
11. Зародження теорії бібліографії.
12. Галузеві та спеціальні бібліографії другої половини XVII-XVIII ст.
13. Розвиток національної бібліографії у XIX ст.
14. Загальна бібліографія періодичних видань та статей.
15. Розвиток галузевої та багатогалузевої бібліографія XIX-XX ст.
16. Діяльність Книжкової палати СРСР.
17. Розвиток бібліографії в СРСР.
18. Діяльність Всесоюзного інституту наукової і технічної інформації (ВІНІТІ) та Інституту наукової інформації з суспільних наук (ІНІОН).
19. Розвиток зарубіжної бібліографії в умовах інформаційного суспільства.
20. Передумови виникнення, основні етапи розвитку міжнародного співробітництва у сфері бібліографії.
21. Діяльність Міжнародного бібліографічного інституту.
22. Програма «Універсальний бібліографічний облік і програма MARC».
23. Світові тенденції розвитку національної бібліографії на сучасному етапі.
24. Глобальні бібліографічні проекти Міжнародної асоціації музичних бібліотек, архівів і документаційних центрів (IAML).
25. Сучасні міжнародні бібліографічні проекти.
26. ЮНЕСКО і міжнародне бібліографічне співробітництво.
27. Основні напрями діяльності IFLA у сфері міжнародного бібліографічного співробітництва на сучасному етапі.
28. Рекомендаційна зарубіжна бібліографія на сучасному етапі.
29. Діяльність провідних бібліографічних центрів різних країн світу.
30. Міжнародні бібліографії.

Змістовий модуль III

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

1. Періодизація історії української бібліографії.
2. Бібліографія Київської Русі та періоду феодальної роздробленості.
3. Бібліографія України за часів польсько-литовської колонізації (XIV – перша половина XVII ст.).
4. Українська бібліографія другої половини XVII–XVIII ст.
5. Бібліографія України XIX – початку XX ст.
6. Зародження української національної бібліографії.
7. Розвиток української національної бібліографії у XIX ст.
8. Бібліографія на західноукраїнських землях у XIX ст.
9. Значення бібліотечних, книготорговельних і видавничих каталогів для розвитку бібліографії у XIX – на початку XX ст.
10. Перші бібліографічні організації в Україні.
11. Розвиток української бібліографії у першій половині XIX ст.

12. Українська бібліографія у 1840-60-х рр.
13. Здобутки української бібліографії 1870-80-х рр.
14. Українська бібліографія кінця XIX – початку XX ст.
15. Державна бібліографія в УРСР.
16. Науково-допоміжна бібліографія в УРСР.
17. Рекомендаційна бібліографія в УРСР
18. Розвиток краєзнавчої бібліографії в Україні.
19. Розвиток галузевої бібліографії в Україні.
20. Розвиток персональної бібліографії в Україні.
21. Бібліографія України за часів СРСР.
22. Основні напрями розвитку української бібліографії на сучасному етапі.
23. Науково-допоміжна бібліографія у сучасній Україні.
24. Система видань поточної національної бібліографії України.
25. Бібліографія бібліографії в Україні: організація видання та основні джерела.
26. Стан розвитку рекомендації бібліографії в Україні на сучасному етапі.
27. Діяльність провідних бібліографічних центрів в Україні.
28. Діяльність Книжкової палати імені Івана Федорова як бібліографічного агентства України.
29. Видатні українські бібліографи.
30. Характеристика бібліографічних показників, які становлять ядро бібліографічної спадщини України.

Змістовий модуль IV

БІБЛІОГРАФІЧНА ЕВРИСТИКА

1. Бібліографічна евристика як складова бібліографознавства.
2. Бібліографічний пошук як особливий вид професійної і непрофесійної діяльності.
3. Бібліографічний пошук як базове поняття бібліографічної евристики.
4. Об'єкт і предмет бібліографічної евристики.
5. Еволюція теоретичних і методологічних поглядів на сутність бібліографічного пошуку.
6. Основні етапи розвитку бібліографічної евристики.
7. Концепція бібліографічної евристики П.Н. Беркова.
8. Інформаційний пошук: поняття, цілі, завдання.
9. Види інформаційного пошуку.
10. Основні поняття інформаційного пошуку.
11. Бібліографічний пошук як різновид документального та інформаційного пошуку.
12. Загальна характеристика системи методів бібліографічної евристики.
13. Суцільний метод бібліографічного пошуку.
14. Вибірковий метод бібліографічного пошуку.
15. Інтуїтивний метод бібліографічного пошуку.

16. Типологічний метод бібліографічного пошуку.
17. Індуктивний метод бібліографічного пошуку.
18. Дедуктивний метод бібліографічного пошуку.
19. Використання методу бібліографічних посилань у бібліографічному пошуку.
20. Використання методу сходження від абстрактного до конкретного у бібліографічному пошуку.
21. Специфіка професійного і непрофесійного бібліографічного пошуку.
22. Алгоритм аналізу пошукових можливостей бібліографічних джерел.
23. Загальна характеристика основних етапів універсальної евристичної програми бібліографічного пошуку.
24. Вимоги до процесу бібліографічного пошуку.
25. Автоматизований бібліографічний пошук у базах даних і у глобальній мережі Інтернет.
26. Загальна характеристика інформаційно-пошукових систем Інтернету.
27. Джерела бібліографічного пошуку.
28. Технологія бібліографічного пошуку.
29. Вимоги до компетентностей бібліографа як суб'єкта бібліографічного пошуку.
30. Показники якості і ефективності бібліографічного пошуку.

XI. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Термін «бібліографія» та історичний розвиток його значень до початку XX століття.
2. Тракткування поняття «бібліографія» у XX столітті.
3. Термінологічна праця в галузі бібліографознавства.
4. Теорія бібліографії як складова бібліографознавства.
5. Історія бібліографії як складова бібліографознавства.
6. Методика і методологія бібліографії як складова бібліографознавства.
7. Професійна освіта бібліографів та бібліотекарів. Сучасні вимоги до професії бібліографа.
8. Базові бібліографічні поняття і категорії.
9. Бібліографічна інформація як вихідне поняття загальної теорії бібліографії.
10. Сутність бібліографічної інформації, її роль у системі документальних комунікацій.
11. Сутнісно-функціональна структура бібліографічної інформації.
12. Основні суспільні функції бібліографічної інформації та її внутрішня структура.
13. Властивості бібліографічної інформації.
14. Форми існування бібліографічної інформації.
15. Бібліографічний запис і бібліографічний посібник як основні форми існування бібліографічної інформації.
16. Жанри бібліографічних посібників.

17. Види бібліографічних посібників за різними ознаками.
18. Зовнішні форми бібліографічних посібників.
19. Співвідношення понять «бібліографічне видання» та «бібліографічна публікація».
20. Види бібліографічних публікацій.
21. Класифікація комп'ютерних бібліографічних ресурсів.
22. Класифікація бібліографії за ознакою її суспільного призначення.
23. Види бібліографії за різними ознаками.
24. Поняття про вебліографію.
25. Видова характеристика національної бібліографії.
26. Принципи національної бібліографії.
27. Об'єкт і предмет бібліографознавства.
28. Структура бібліографознавства.
29. Організація бібліографознавчих досліджень в Україні.
30. Бібліографознавча періодика.
31. Бібліографознавство в системі суміжних галузей знань.
32. Характеристика методів бібліографознавчих досліджень.
33. Характеристика фундаментальних праць з історії бібліографії в Україні та в світі.
34. Діяльність провідних бібліографічних центрів в Україні.
35. Видатні українські бібліографи.
36. Проблеми періодизації історії зарубіжної бібліографії
37. Розвиток бібліографії від її виникнення до кінця XVIII ст.
38. Бібліографія у Стародавньому світі.
39. Бібліографія Середньовіччя та періоду раннього гуманізму.
40. Зародження і перші етапи розвитку зарубіжної книготоргової бібліографії.
41. Зародження і перші етапи розвитку зарубіжної національної бібліографії.
42. Розвиток зарубіжної бібліографії від кінця XVIII ст. до сьогодення.
43. Загальна характеристика основних етапів розвитку зарубіжної бібліографії.
44. Наукові журнали XVII-XVIII ст. і роль бібліографії в їх становленні і розвитку.
45. Бібліографія в СРСР.
46. Діяльність Всесоюзного інституту наукової і технічної інформації (ВІНІТІ) та Інституту наукової інформації з суспільних наук (ІНІОН).
47. Роль міжнародних фахових об'єднань у розвитку міжнародного бібліографічного співробітництва.
48. Проблема періодизації історії української бібліографії.
49. Основні напрями розвитку української бібліографії на сучасному етапі.
50. Книжкова палата України імені Івана Федорова як національне бібліографічне агентство України.
51. Система видань національної бібліографії України.

52. Характеристика основних етапів розвитку української бібліографії.
53. Сучасний стан та перспективи розвитку зарубіжної бібліографії.
54. Актуальні проблеми розвитку бібліографії у провідних країнах світу.
55. Розвиток галузевої бібліографії у провідних країнах світу.
56. Міжнародні показники поточної бібліографії періодичних видань та статей.
57. Діяльність Міжнародного бібліографічного інституту.
58. Програма «Універсальний бібліографічний облік і програма MARC».
59. Сучасні міжнародні бібліографічні проекти.
60. ЮНЕСКО і міжнародне бібліографічне співробітництво.
61. Міжнародні бібліографії.
62. Основні напрями діяльності IFLA у сфері міжнародного бібліографічного співробітництва на сучасному етапі.
63. Рекомендаційна зарубіжна бібліографія на сучасному етапі.
64. Світові тенденції розвитку національної бібліографії на сучасному етапі.
65. Сучасний стан та перспективи розвитку поточної національної бібліографії України.
66. Сучасний стан та перспективи розвитку ретроспективної національної бібліографії України.
67. Бібліографічна евристика як складова бібліографознавства.
68. Бібліографічний пошук як особливий вид професійної і непрофесійної діяльності.
69. Бібліографічний пошук як базове поняття бібліографічної евристики.
70. Об'єкт і предмет бібліографічної евристики.
71. Еволюція теоретичних і методологічних поглядів на сутність бібліографічного пошуку
72. Основні етапи розвитку бібліографічної евристики.
73. Концепція бібліографічної евристики П.Н. Беркова.
74. Інформаційний пошук: поняття, цілі, завдання.
75. Види інформаційного пошуку.
76. Основні поняття інформаційного пошуку.
77. Бібліографічний пошук як різновид документального та інформаційного пошуку.
78. Методи бібліографічного пошуку.
79. Специфіка професійного і непрофесійного бібліографічного пошуку.
80. Алгоритм аналізу пошукових можливостей бібліографічних джерел.
81. Загальна характеристика основних етапів універсальної евристичної програми бібліографічного пошуку.
82. Вимоги до процесу бібліографічного пошуку.
83. Автоматизований бібліографічний пошук у базах даних і у глобальній мережі Інтернет.
84. Загальна характеристика інформаційно-пошукових систем Інтернету.
85. Джерела бібліографічного пошуку.
86. Використання довідкових джерел в бібліографічному пошуку.

87. Технологія бібліографічного пошуку.

88. Вимоги до компетентностей бібліографа як суб'єкта бібліографічного пошуку.

89. Показники якості і ефективності бібліографічного пошуку.

90. Вебліографія як перспектива розвитку бібліографії: вітчизняний і зарубіжний досвід.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі і нормативно-правові документи

1. ДСТУ 7448-2013. Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. – На заміну ГОСТ 7.26-80 ; Чинний з 2014.07.01. – [Б. м., б. р.]. – III, 41 с.

2. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – №7. – Ст. 45; В ред. Закону №16-19 від 01.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.

Базова

3. Вовченко І.О. Іноземна бібліографія : навч. посіб. / І.О. Вовченко. – Харків, 1992. – 84 с.

4. Гречихин А.А. Библиографическая эвристика: история, теория и методика информационного поиска : конспект лекций / А.А. Гречихин ; М-во высш. и сред. спец. образования РСФСР, Моск. полиграф. ин-т. – Москва : МПИ, 1984. – 48 с.

5. Корнейчик І.І. Історія української бібліографії: Дожовт. період : (нарис) / І.І. Корнейчик. – Харків : Ред.-вид. від. Кн. палати УРСР, 1971. – 374 с.

6. Коршунов О.П. Библиографоведение : учеб. для студ. / О.П. Коршунов, Н.К. Леликова, Т.Ф. Лиховид ; ред. О.П. Коршунов. – Санкт-Петербург : Профессия, 2014. – 287 с.

7. Моргенштерн И.Г. Общее библиографоведение : учеб. пособие / И.Г. Моргенштерн ; Челяб. гос. акад. культуры и искусств ; науч. ред. проф. Г.В. Михеева. – Санкт-Петербург : Профессия, 2005. – 208 с.

8. Прокопенко Л.С. Стан національних бібліографій світу на межі тисячоліть (за матеріалами дослідження Бібліографічної секції ІФЛА) / Л.С. Прокопенко // Вісн. Книжк. палати. – 2003. – №9. – С. 16–21.

9. Симон К.Р. История иностранной библиографии / К.Р. Симон. – 2-е изд., испр. – Москва : ЛКИ, 2010. – 736 с.

10. Українська радянська бібліографія: навч. посіб для студ. ін-тів культури / за ред. Ф.К. Сарани і Д.Д. Тараманова. – Київ : Вища школа, 1980. – 263 с.

11. Шарабура Т.О. Інформаційний пошук : робота з бібліотечними ресурсами : навч. посіб. / Т.О. Шарабура. – Київ : Ліра-К, 2017. – 256 с.

12. Швецова-Водка Г.М. Бібліографічні ресурси України: загальна характеристика : навч. посіб. / Г.М. Швецова-Водка ; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2000. – 205 с

13. Швецова-Водка Г.М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. для студентів напряму 6.020102 «Книгозн., бібліотекознавство і бібліогр.» / Г.М. Швецова-Водка ; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – 3-тє вид., випр. та допов. – Рівне, 2011. – 231 с.

Додаткова

14. Абдуллаева А.Т. Библиографы как посредники в формировании информационной культуры читателей / А.Т. Абдуллаева // Библиография. – 2013. – №3. – С. 30-34.
15. Берков П.Н. Библиографическая эвристика: (к теории и методике библиогр. разысканий) / П.Н. Берков. – Москва : изд-во Всесоюз. кн. палаты, 1960. – 175 с.
16. Блюмин А.М. Мировые информационные ресурсы : учеб. пособие / А.М. Блюмин, Н.А. Феоктистов ; М-во образования и науки Рос. Федерации, Ин-т гос. упр., права и инновац. технологий. – 2-е изд. – Москва : Дашков и Ко, 2012. – 295 с.
17. Галеева И.С. Интернет как инструмент библиографического поиска : учеб.-практ. пособие / И.С. Галеева. – Санкт-Петербург : Профессия, 2007. – 246 с.
18. Геращенко М. Проблеми періодизації історії української бібліографії / М. Геращенко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – Київ, 2005. – Вип. 14. – С. 547–552.
19. Грузинова Л.Б. Иностранная библиография: учеб. пособие / Л.Б. Грузинова. – Москва : Мир книги, 1997. – 164 с.
20. Гудовщикова И.В. Общая иностранная библиография : учеб. для библиотеч. ин-тов культуры и пед. вузов / И.В. Гудовщикова, К.В. Лютова. – Москва, 1978. – 224 с.
21. Гуменюк М.П. Українські бібліографи ХІХ – початку ХХ століття. Нариси про життя та діяльність / М.П. Гуменюк. – Харків : Ред-вид. від. Книжк. Палати УРСР, 1969. – 181 с.
22. Добко Т.В. Бібліографознавство / Т.В. Добко // ЕСУ / НАН України, НТШ, Координац. бюро Енцикл. Сучас. України НАН України. – Київ, 2003. – Т. 2. – С. 641–644.
23. Дьяконова Е.М. Библиография и библиограф в информационном обществе / Е.М. Дьяконова // Библиография. – 2008. – №3. – С. 97–100.
24. Еременко Т.В. Библиографический поиск в научной работе : учеб.-метод. пособие / Т.В. Еременко ; Рязан. гос. ун-т им. С.А. Есенина. – Рязань : РГУ им. С.А. Есенина, 2015. – 85 с.
25. Захарчук Т.В. Современная научная школа в библиографоведении: особенности формирования / Т.В. Захарчук // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – №1. – С. 65-72.
26. Збанацька О.М. Бібліографічна евристика: термінологічний аспект / О.М. Збанацька // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології ХХІ століття: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 10-12 верес. 2015 р. / під заг. ред. В.Г. Спрінсяна. – Одеса, 2015. – С. 130-134.
27. Кайль К. Міжнародний каталог першоджерел музичних творів / К. Кайль // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – Київ, 2001. – Вип. 7. – С. 120–126.
28. Карамішева Н.В. Евристика [навч. посіб.] / Н.В. Карамішева. – Львів : ПАІС, 2013. – 271 с.

29. Клещук С.Е. Международный библиографический институт (1895–1914) / С.Е. Клещук // Техн. б-ки СССР. – 1970. – №8. – С. 12–17.
30. Королевич Н.Ф. Українські бібліографи ХХ ст. : навч. посіб. для ін-тів культури України / Н.Ф. Королевич. – Київ, 1998. – 328 с., іл.
31. Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики. – Київ : Книжк. палата України, 1998. – 115 с.
32. Коротков А.В. Мировые информационные ресурсы : учеб. пособие / А.В. Коротков, А.М. Кузьмин ; Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) МИД России, Каф. глобал. информ. процессов и ресурсов. – Москва : МГИМО-ун-т, 2012. – 91 с.
33. Коршунов О.П. Библиографическое образование: to be or not to be / О.П. Коршунов // Мир библиогр. – 1998. – № 1. – С. 96–97.
34. Косырева О.А. Старая «новая классификация библиографических пособий» / О.А. Косырева // Библиография. – 1999. – № 1. – С. 120–121.
35. Кошик Н. Внесок М.П. Гуменюка у дослідження історії української бібліографії / Н. Кошик // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника. – Львів, 2002. – Вип. 9/10. – С. 57–63.
36. Левин Г.Л. Библиографическая продукция: основные виды / Г.Л. Левин // Библиография. – 2001. – № 3. – С. 128–132.
37. Левин Г.Л. Библиографический поиск: теоретический аспект / Г.Л. Левин // Библиотековедение. – 2000. – №4. – С. 47–50.
38. Левин Г.Л. Библиографическое пособие / Г.Л. Левин // Библиография. – 2001. – № 3. – С. 128–132.
39. Леонов В.П. О личности и мастерстве библиографа / В.П. Леонов // Мир библиогр. – 2008. – №1. – С. 2–5.
40. Лиханова І. Історія розвитку української бібліографії до 1798 року (до нової української літератури) / І. Лиханова // Вісн. КНУКіМ. Сер. : Історія, теорія культури. – Київ, 2001. – Вип. 3. – С. 44–55.
41. Лобузін К. Інформаційні технології створення національних бібліографічних ресурсів / К. Лобузін // Бібл. вісн. – 2013. – №6. – С. 9-14.
42. Лутовинова В.І. Теоретико-методологічні засади та історія розвитку української рекомендаційної бібліографії (ХІ–ХХ ст.) / В.І. Лутовинова. – Київ : Книжк. палата України, 2002. – 147 с.
43. Макеева О.В. Научные школы в области библиотековедения, библиографоведения и книговедения: к изучению вопроса / О.В. Макеева // Библиотековедение. – 2014. – № 3. – С. 23-30.
44. Маслова А.Н. Биобиблиография, или Персональная библиография / А.Н. Маслова // Мир библиогр. – 2009. – №3. – С. 2– 10.
45. Моргенштерн И.Г. История библиографии: путеводитель по курсу для студ. / И.Г. Моргенштерн, Челяб. гос. акад. культуры. – Челябинск, 2005. – 43 с.
46. Моргенштерн И.Г. Что изучает история библиографии? / И.Г. Моргенштерн // Мир библиогр. – 2007. – №4. – С. 2–5.
47. Національна бібліографія України: стан і тенденції розвитку: матеріали міжвід. наук. конф., м. Київ, 12 – 14 квіт. 1994 р. / Нац. парлам. б-ка України. – Київ, 1995. – 150 с.

48. Нещерет М.Ю. Библиографический поиск. Эволюция и современность : [виды библиографического поиска, алгоритмы библиографического поиска, методы библиографического поиска, оценка результатов библиографического поиска] / М.Ю. Нещерет. – Санкт-Петербург : Профессия, 2010. – 253 с.
49. Нещерет М.Ю. Логика библиографического поиска / М.Ю. Нещерет // Информ. бюл. Рос. библ. ассоц. – 2005. – № 35. – С. 125–129.
50. Нещерет М. Эволюция теоретических взглядов на библиографический поиск / М. Нещерет // Мир библиогр. – 2006. – № 4. – С. 31–36.
51. Омельчук В.Ю. Національна бібліографія України: тенденції розвитку, проблеми розробки / В.Ю. Омельчук // Бібл. вісн. – 1995. – №1. – С. 1–13.
52. Пацек Я. Национальная библиография и Интернет / Я. Пацек, М. Крыницка // Библиография. – 2013. – № 4. – С. 117–127.
53. Полеводов В.А. Электронная библиография : терминолог. слов. / В.А. Полеводов // Мир библиогр. – 2004. – №5. – С. 49–53 ; 2005. – №4. – С. 79–84 ; 2006. – №5. – С. 67–71 ; 2007. – №1. – С. 45–57 ; №2. – С. 62–75 ; №3. – С. 35–40 ; №4. – С. 57–63 ; №5. – С. 69–76 ; 2008. – №1. – С. 61–66 ; №3. – С. 36–38 ; №4. – С. 67–71 ; №5. – С. 59–70 ; 2009. – №2. – С. 65–71 ; №5. – С. 39–49.
54. Прокопенко Л.С. Глобальні бібліографічні проекти Міжнародної асоціації музичних бібліотек, архівів та документаційних центрів (ІАМЛ) / Л.С. Прокопенко // Освіта і наука в Україні: матеріали Всеукр. наук. конф., м. Дніпропетровськ, 21–22 черв. 2013 р. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 175–177.
55. Прокопенко Л.С. Національна бібліографія Нідерландів / Л.С. Прокопенко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2008. – №1. – С. 69–73.
56. Прокопенко Л.С. Чеська національна бібліографія / Л.С. Прокопенко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2007. – №4. – С. 49–58.
57. Протопопова Е.Э. Вебиблиография и метавебиблиография / Е.Э. Протопопова // Библиография и книговедение. – 2015. – № 2. – С. 29–42.
58. Протопопова Е.Э. Рекомендательная библиография в веб-среде / Е.Э. Протопопова // Современная библиотека. – 2015. – № 1. – С. 30–34.
59. Савина И.А. Библиографический язык в современном обществе / И.А. Савина // Библиография. – 2008. – №2. – С. 24–27.
60. Сафиуллина З.А. Концепт социальной памяти в библиографоведении / З.А. Сафиуллина // Библиография и книговедение. – 2015. – № 2. – С. 31–39.
61. Семенюк С. Професійні якості бібліографа та їх вплив на процеси переробки інформації в бібліотеці / С. Семенюк // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – Київ, 2001. – Вип. 6. – С. 463–470
62. Сенченко М. Книжкова палата України: історія і сьогодення / М. Сенченко. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ, 2004. – 164 с.
63. Сляднева Н.А. Библиографическая эвристика художественной литературы и литературоведения : учеб. пособ. / Н.А. Сляднева, Моск. гос. ин-т культуры – Москва : МГИК, 1987. – 95 с.

64. Соколов А.В. Библиография как гуманистическая инфраструктура информационного общества / А.В. Соколов, Т.Ф. Берестова // Библиография. – 2014. – №1. – С. 58-66 ; № 2. – С. 37-53 ; № 3. – С. 72-88.
65. Соколов А.В. Законы, закономерности и заповеди библиографоведения / А.В. Соколов // Мир библиогр. – 2009. – №1. – С. 2–19.
66. Соколов А.В. Интеллигентность в мире библиографии / А.В. Соколов // Мир библиогр. – 2006. – №2. – С. 8–11.
67. Соколов А.В. Теория библиографии в лабиринте концепций / А.В. Соколов // Мир библиогр. – 2009. – №3. – С. 19–25 ; №4. – С. 9–20.
68. Соколов А.В. Три уровня связей / А.В. Соколов // Мир библиогр. – 2011. – №1. – С. 2–4.
69. Справочник библиографа / [О.А. Александрова, В.В. Барсукова, В.В. Брежнева и др. ; ред. : Г.Ф. Гордукалова, Г.В. Михеева]. – 4-е изд., испр. и доп. – Санкт-Петербург : Профессия, 2014. – 767 с.
70. Столяров Ю.Н. Связь и противоречия трех дисциплин / Ю.Н. Столяров // Мир библиогр. – 2008. – №2. – С. 2–5.
71. Столяров Ю.Н. Содружество независимых дисциплин, или Область пересечения / Ю.Н. Столяров // Мир библиогр. – 2008. – №3. – С. 2–8.
72. Сугак Д.Б. Исчезающая профессия? / Д.Б. Сугак // Мир библиогр. – 2010. – №6. – С. 9–12.
73. Тенденции развития мировой библиографии – международной и национальной / СПб. гос. акад. культуры; науч. ред. И.Л. Полотовская. – Санкт-Петербург, 1995. – 124 с.
74. Теплицкая А.В. Мировой библиографический учёт: состояние и перспективы / А.В. Теплицкая // Библиография. – 2007. – №4. – С. 129–132.
75. Теплицкая А.В. Мировые тенденции развития библиографии / А.В. Теплицкая // Библиография. – 2003. – №6. – С. 126–130
76. Тодорова Є.М. Бібліографічна евристика як наукова та навчальна дисципліна в системі спеціальної підготовки фахівців документно-інформаційної сфери / Є.М. Тодорова // Вісн. ХДАК. – 2013. – Вип. 40. – С. 171-180.
77. Тодорова Є.М. Історія української бібліографії як наукова та навчальна дисципліна / Є.М. Тодорова // Вісн. ХДАК. – 2010. – Вип. 30. – С. 112–121.
78. Тодорова Є.М. Методологічно-концептуальні засади сучасного бібліографознавства (частина 1) / Є.М. Тодорова // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 43. – С. 136-144.
79. Тодорова Є.М. Харківська бібліографознавча школа: внесок у розвиток українського бібліографознавства / Є.М. Тодорова // Вісн. ХДАК. – 2011. – Вип. 34. – С. 123–130.
80. Трачук Л.Ф. Особенности вебблиографических пособий: теоретический аспект / Л.Ф. Трачук // Науч. и техн. б-ки. – 2012. – №4. – С. 12–18.
81. Фокеев В.А. Библиографоведение: определение, задачи, объект, предметная область, структура / В.А. Фокеев // Мир библиогр. – 2002. – №6. – С. 7–9.
82. Фокеев В.А. Методологические исследования / В.А. Фокеев // Мир библиогр. – 2008. – №2. – С. 6–11.

83. Фокеев В.А. Функциональная структура науки / В.А. Фокеев // Мир библиогр. – 2006. – №5. – С. 10–15.
84. Хомякова И.Г. Первые международные библиографические организации и учреждения / И.Г. Хомякова // Библиография. – 2010. – №1. – С. 135–142.
85. Черный А.И. Введение в теорию информационного поиска / А.И. Черный. – Москва : Наука, 1975. – 283 с.
86. Швецова-Водка Г.М. Бібліографічна підготовка фахівців спеціальності «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія» / Г.М. Швецова-Водка // Вісн. ХДАК. – 2013. – Вип. 40. – С. 70-75.
87. Швецова-Водка Г.М. Теорія, історія, організація та методика бібліографії : вибр. пр. / Г.М. Швецова-Водка ; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : Дятлик М. С., 2011. – 495 с.
88. Щербинина Ю.В. Книга-текст-коммуникация = Book-text-communication : словарь-справочник новейших терминов и понятий / Ю.В. Щербинина. – Москва : Форум : ИНФРА-М, 2015. – 303 с.
89. Щербич С.Н. Информационная эвристика : учеб. пособие / С.Н. Щербич ; М-во образования и науки Рос. Федерации, Тюмен. гос. ун-т, Ин-т дистанц. образования, Ин-т гуманитар. наук. – Тюмень : изд-во Тюмен. гос. ун-та, 2012. – 87 с.

Інформаційні ресурси

№ з/п	Адреса веб-сайту	Назва веб-сайту
1	http://www.ukrbook.net	Книжкова палата України імені Івана Федорова
2	http://www.nbuv.gov.ua/node/1087	Інформаційний ресурс «Наукова періодика України»
3	http://www.irbis-nbuv.gov.ua/info_lib.html	«Віртуальна бібліографічна довідка» - Служба комплексного інформаційно-бібліографічного обслуговування Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України
4	http://bibliotekari-rf.livejournal.com	«Библиотечное дело и библиография»: Библиотечно-библиографический клуб ЖЖ (ББК)»
5	http://ask.fm/luklkievua	«Головний бібліограф@luklkievua» Сторінка головного бібліографа Публічної бібліотеки імені Лесі Українки
6	http://profy.nplu.org/file/b-uk-1.doc ; http://profy.nplu.org/file/b-uk-2.doc	Українські бібліографи. Біографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія
7	http://profy.nplu.org/file/b-01-05.doc	Бібліографознавство України (2001–2005): науково-допоміжний бібліографічний показчик
8	http://profy.nplu.org/file/b-06-10.pdf	Бібліографознавство України (2006–2010): науково-допоміжний бібліографічний показчик
9	http://www.ifla.org	IFLA (Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ ІФЛА)
10	http://www.ula.org.ua	Українська бібліотечна асоціація (УБА)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Семінар як одна з форм навчальних аудиторних занять, спрямований на поглиблене вивчення програмного матеріалу та контроль рівня його засвоєння шляхом безпосередньої співпраці навчальної групи та викладача в процесі обговорення навчального матеріалу.

Систематична підготовка до семінару з дисципліни привчає до самостійної роботи з матеріалом, науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, періодичними та довідковими виданнями, інформаційними ресурсами мережі Інтернет. Для виступу на семінарському занятті студенти готують усні відповіді на поставлені запитання. Під час занять створюються умови для перевірки та виявлення інтелектуального рівня студентів, формування вміння публічно виступати, логічно висловлюватись, колективно обговорювати гострі проблеми, обстоювати власну точку зору, полемізувати й аргументувати власну позицію.

Для ґрунтовного засвоєння джерел необхідно вдумливо конспектувати, вдаючись до різних форм запису: витягів, тез, цитат тощо. Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтувавши їх теоретичними положеннями та рекомендаціями.

Семінарські заняття не лише базуються на матеріалі, який міститься в лекційному курсі, але й підсумовують результати самостійної роботи з рекомендованою літературою.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;

- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;

- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання на семінарському занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, написання рефератів.